

at dette er å foretrekke. De utlendinger som er kommet inn på lovlig grunnlag må ha krav på den samme rettssikkerhet og behandling som andre innbyggere.

Kvinder – udlændingelovgivning og indvandrerpolitik

af Jytte Lindgård

I månederne op til den nye udlændingelovs vedtagelse den 8. juni 1983 var dagspressen fyldt med udtalelser om emnet. Flere indvandrergrupper havde også vægtige bidrag, som givetvis fik betydning for den endelige lovs udformning.

Men hvem manglede – kvinderne.

Indvandrerkvinder er hverken i den offentlige debat eller i lovgivningen en særlig synlig gruppe. Indvandrerkvinderne har kun ganske få organisationer (foreninger), der varetager deres interesser, og vor lovgivning og politik på området bærer da også præg heraf.

Danmark er et land med næsten fuldstændig formel ligestilling mellem kønnene, men der er lang vej, før end vi har reel ligestilling.

I udlændingeloven er der formel ligestilling mellem kvinder og mænd, og der er ingen særregler for et af kønnene. Men virkningerne af flere af reglerne er derimod ikke ens for kvinder og mænd. Reel ligestilling mellem indvandrerkvinder og indvandrermand i Danmark vil kræve en lang række regler til fordel for kvinderne, såkaldte positive særforanstaltninger. Men dette har man endnu ikke fundet anledning til at indføre.

Da betænkningen om udlændingeloven forelå, var der to forslag, og mindretallets forslag blev i vidt omfang til den endelige lov. Mindretallet havde i langt højere grad end flertallet tænkt på det enkelte individ, tænkt på hvem loven skulle bruges over for. Mindretallet, der udgjorde 3 ud af betækningsudvalgets 11 medlemmer og havde udvalgets eneste kvinde. Men end ikke mindretallet havde kræfter til også at belyse kvindernes sag. De blev som så ofte før glemt.

Efter udlændingelovens § 9, stk. 1, skal der gives opholdstilladelse til nogle bestemte grupper, dette var mindretallets forslag i modsætning til flertallet, hvor der kunne gives opholdstilladelse. Dette er således et retskrav. Mindreårige børn af en i Danmark fastboende person eller dennes ægtefælle har efter ansøgning ret til opholdstilladelse, når barnet bor hos »forældremyndighedens indehaver«. Forældremyndighedens indehaver er et fast defineret juridisk begreb i Danmark. Den ugifte mor er ene om at have forældremyndigheden, hvorimod såvel

faderen som moderen har delt forældremyndigheden, hvis de er gift med hinanden. Det er kun godt 60 år siden, at danske gifte kvinder ikke havde del i forældremyndigheden over deres børn. En lang række lande, og ikke mindst 3. landene, har stadigvæk regler, der giver fædre eneforældremyndighed. Nogle lande sondrer i øvrigt heller ikke på samme måde, som dansk lovgivning gør det, mellem forældre, forældremyndighedens indehaver og værgemål.

Et af de punkter, folketingets retsudvalg blev gjort opmærksom på før end loven blev vedtaget, var, at en herboende måske dansk gift indvandrerkvinde, der ønsker at få sine børn til landet, ikke har krav på det, fordi hun ikke har forældremyndigheden. Børnenes far vil sjældent blive stoppet af samme regler, idet han i henhold til udenlandsk lov oftere vil være indehaver af forældremyndigheden. Kvindens eneste mulighed for at få børnene hertil er gennem lovens § 9, stk. 2, hvor der kan gives tilladelse ud fra familiemæssige tilknytningspunkter. Men denne fakultative løsning støder ofte på bevismæssige vanskeligheder. Hvordan kan man bevise, at ens mor er ens mor, hvis myndighederne ikke anerkender de fremlagte attester?

En anden for kvinder diskriminerende regel er den nugældende lovs § 19, stk. 2, om inddragelse af en tidsbegrænset opholdstilladelse. Reglen er formuleret og praktiseres således, at en udenlandsk kvinde, der ikke har boet her i to år, ikke har mulighed for at bryde ud af et ægteskab eller af et samlivsforhold. Kan parterne ikke sammen, eller går det måske endda så vidt, at der er vold i ægteskabet, og hun skyndsomst sammen med eventuelle børn må flytte til en beskyttet bolig, da vil hendes tidsbegrænsede opholdstilladelse blive inddraget, hvis ikke hun har boet her i landet i mere end to år. Denne kvinde har kun to valg – enten at flytte tilbage til den voldelige mand eller at blive udvist til sit hjemland. Denne sidste løsning kan også være meget vanskelig at praktisere, fordi en tidligere gift kvinde har store problemer med at vende tilbage. De kvinder, der behandles på denne måde, har ofte ikke selv bedt om at komme hertil. Måske er ægtemanden rejst til landet først, har fået fodfæste og bedt hende komme hertil, hvorefter hun ikke har haft noget reelt valg. Den danske regel bevirker trods dens kønsneutrale udformning, at kvinder bliver stavnsbundne de første to år.

Set ud fra udlændingelovgivningen som helhed bør også reglerne om ansøgning om statsborgerskab nævnes. Den gifte, udenlandske mand, der søger dansk statsborgerskab, vil i givet fald automatisk opnå statsborgerskab for sin hustru. En i Danmark bosiddende udenlandsk gift udenlandsk kvinde har ikke mulighed for selv at søge statsborgerskab

uden at hendes ægtefælle også gør det. Mange indvandrere, der kunne opnå statsborgerskab, søger det imidlertid ikke af forskellige grunde, ofte på grund af familiære tilknytningsbånd til hjemlandet. Den kvinde, hvis mand ikke ønsker dansk statsborgerskab, har ikke mulighed for selv at få det, selv om hun har fået venner i Danmark, hun har måske arbejde her, og børnene er faldet rimeligt til. Hun har således kun mulighed for at opnå dansk statsborgerskab, hvis hun lader sig skille, hvilket naturligvis ikke er nogen farbar vej. Den gifte udenlandske kvinde har imidlertid ikke nogen reel mulighed for at øge en tilsvarende pression over for sin mand, heller ikke selv om hun ikke ønsker dansk statsborgerskab, men han gør det.

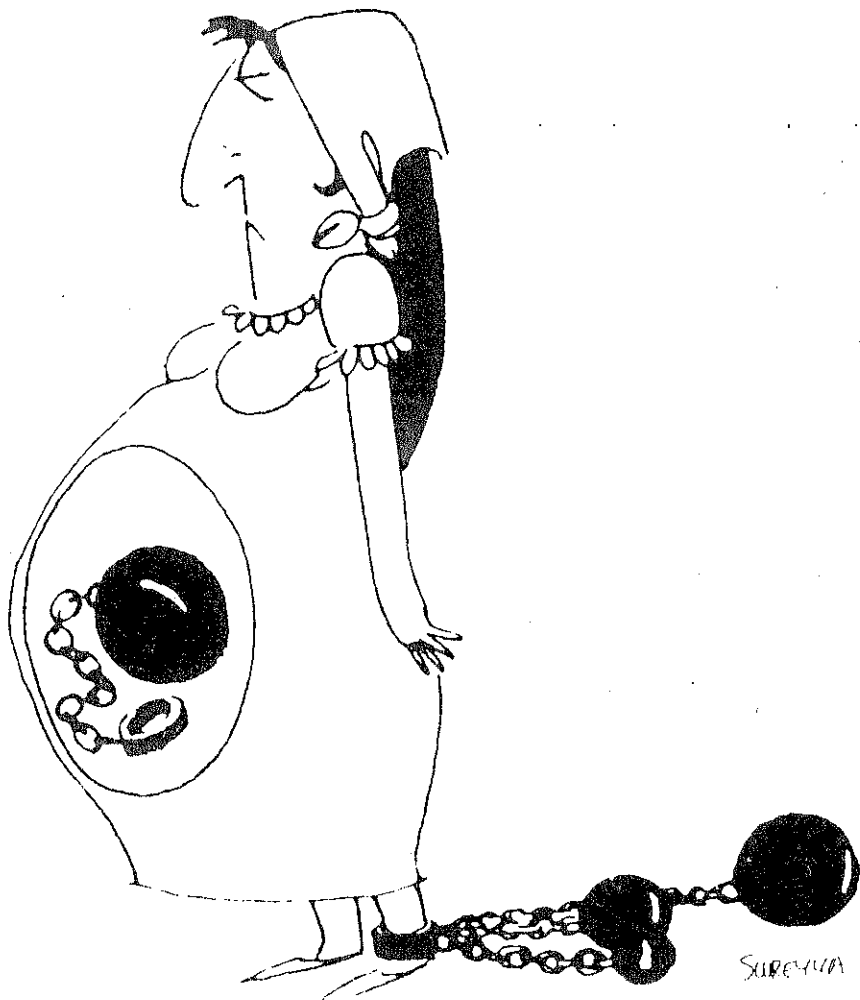
Indvandrerkvindernes reelle forhold – et par statistiske oplysninger

Følgende statistiske oplysninger stammer fra indenrigsministeriets »Statistik om indvandrere«, udarbejdet i marts 1983 under ledelse af indenrigsminister Britta Schall-Holberg.

Den første januar 1982 var der ca. 100.000 udlændinge i Danmark. Heraf var 47% kvinder og 53% mænd. Der er nogenlunde lige mange udenlandske statsborgere fra Norden, EF og Nordamerika tilsammen, som der er fra alle andre lande kaldet 3.-landene. Nedenfor benyttes ordet indvandrere som betegnelse for de personer, der kommer fra 3. landene, og statistikken henviser kun til personer herfra.

Af statsborgere fra disse lande er der inden for alle aldersgrupper undtagen gruppen 0-5 år flere kvinder end mænd. Men totalt udgør indvandrerkvinderne 44,47%. Når procentsatsen er så stor, skyldes det, at i hele aldersgruppen 0-24 år er cirka halvdelen kvinder. Tager man for eksempel gruppen af tyrkere, over 25 år er 2/3 mænd.

En oplysning, som formentlig vil undre mange, er, at indvandrerkvinderne har en meget høj erhvervsfrekvens. Sammenligner man indvandrerkvinderne med andre grupper af udenlandske kvinder, er det kun kvinderne fra Norden, der har samme høje frekvens. Kvinderne fra fællesmarkedslandene og Nordamerika ligger væsentligt lavere. Den høje frekvens undrer, når det tages i betragtning, at indvandrerkvinderne generelt har svært ved at tale dansk, for slet ikke at tale om at skrive, at de får mindre undervisning i det end mændene, og at de har en endnu ringere skolegang end indvandrermandene. Yderligere er den høje erhvervsprocent et udtryk for et reelt dobbeltarbejde, som kvinderne har, idet indvandrerkvinderne stadigvæk er de hovedansvarlige for familiens daglige trivsel.

III. 4.

Den høje erhvervsfrekvens er dobbelt mærkværdig, når den sammenholdes med oplysningerne om dækningsprocenterne på daginstitutionsområdet. Disse er, hvad formentlig ikke kan undre, væsentlig ringere for udlændinge end for danskere. I de nedennævnte tal indgår imidlertid ikke kun indvandrere, men alle udlændinge. De fleste kommuner har en dækningsprocent på ca. 50 for dagpleje og vuggestuer for danskere, men for udlændinge varierer den mellem 3,3% og til cirka 30%. For børn i børnehavealderen ligger dækningsprocenten for danskere mellem 44% (i Odense) og op til ca. 75% i København. For udlændinge varierer den imidlertid mellem 7% og 49%. Denne lave dækningsprocent for indvandrerkvinder tyder således på, at det familiesammenhold, der traditionelt findes i 3.-landene, har indvandrerne i vidt omfang formået at bibeholde her i landet.

Sammen med den høje erhvervsfrekvens ser man, hvad der formentlig heller ikke kan undre, en høj arbejdsløshedsprocent for indvandrerkvinderne. Indvandrerkvindernes arbejdsløshedsprocent er, som det fremgår af tallene nedenfor, væsentlig større end andre kvinders.

I 1981 havde danske kvinder en arbejdsløshedsprocent omregnet til fuldtidsledige på ialt 11,8. Jugoslaviske kvinder havde en arbejdsløshedsprocent på 22,9, tyrkiske kvinder på 41,3 og pakistanske kvinder på 34,0. Til sammenligning kan det oplyses, at også indvandrermandenes arbejdsløshedsprocenter lå væsentlig højere end danske mænds. På det tidspunkt var danske mænds arbejdsløshedsprocent på 12,3, mens det tilsvarende tal for indvandrermand var 21,1 for jugoslaver, 32,0 for tyrkere og 24,7 for pakistanere. Det bør endvidere bemærkes, at disse procenter kun ses i forhold til arbejdsløshedunderstøttelsesberettigede, dvs. forsikrede indvandrede, og at den reelle procent af personer, der er uden arbejde, således er væsentlig højere.

Konklusioner

Der bør naturligvis kun drages få konklusioner ud fra disse enkelte og spredte oplysninger, men selv fra dette spinkle materiale vover jeg at påstå, at der lang vej, før indvandrerkvinder opnår reel ligestilling med indvandrermandene. En række regler virker forskelligt, og der er ingen til rigtigt at tage sig af kvindernes særlige problemer. Det er derfor tvingende nødvendigt, at det samfund, som indvandrerkvinderne ønsker at bo i, eller som de måske endda mere eller mindre er blevet tvunget til at bo i, byder dem nogle ligeværdige vilkår.